

Atatürk Barajı Gerger Bölgesi Balık Faunasının Taksonomik Yönden İncelenmesi

Asiye BAŞUSTA^{1*} Selma YENİYOL¹

¹Fırat Üniversitesi Su Ürünleri Fakültesi 23119 Elazığ

*agirgin@firat.edu.tr

(Geliş/Received: 12.05.2016; Kabul/Accepted: 08.06.2016)

Özet

Bu çalışmada Atatürk Baraj Gölü Gerger Bölgesi balık faunası ve taksonomik özellikleri araştırıldı. Bu amaçla, balık örnekleri Ekim 2012-Nisan 2013 tarihleri arasında Gerger bölgesinden 18, 24, 32 ve 54 mm göz genişliğindeki fanyalı ağlar, değişik göz açıklığı olan serpm ağları ve değişik ebatlarda balık yakalama kepeçleri kullanılarak yakalandı. Çalışma süresince toplam 267 balık incelendi. Yapılan inceleme sonucunda 3 aileye ait toplam 8 balık türü belirlendi. Balıkların doğal renk, leke, bant, benek, çizgi ve desenlerin şekil ve konumları arazide belirlendi. Daha sonra örnekler laboratuvara taşındı ve tür teşhisleri yapıldı. Türler göre ayrımı yapılan tüm örneklerin metrik (total, çatal ve standart boyları ile baş, burun, predorsal, postdorsal uzunlukları, göz çapı, vücut yüksekliği) ve meristik (yüzgeçlerdeki yumuşak ve sert ışın sayıları, yanal çizgi üzerindeki pul sayıları, dorsal yüzgeç başlangıcı-yanal çizgi ve ventral yüzgeç başlangıcı-yanal çizgi arasındaki pul sayıları) özellikleri belirlendi. Elde edilen bulgular diğer su kaynaklarında yapılan benzer çalışmalarla karşılaştırılarak, nedenleriyle birlikte benzerlikler ve farklılıklar ortaya konmaya çalışıldı.

Anahtar Kelimeler: Atatürk Baraj Gölü, Gerger Bölgesi, Balık faunası, Taksonomi

Taxonomic Investigation of Fish Fauna of Gerger Region of Ataturk Dam Lake

Abstract

In this study, fish fauna and taxonomic features of fish from Gerger Basin of Atatürk Dam Lake were investigated. For this purpose, fish samples were caught by using trammel nets with different mesh sizes (18, 24, 32 and 54 mm bar length), throw nets with different mesh sizes and different sizes of scoop nets between October 2012 and April 2013. Total 267 fish were examined during the study. A total of 8 fish species belonging to 3 families were found at the end of the investigation. The natural colour, stain, tape, spot, line and their shapes and locations were immediately determined as soon as fish were caught. Then the samples were transferred to laboratory and they were diagnosed. All samples were separated according to the species and then their metric (total, fork and standard lengths; head, nose, predorsal and postdorsal lengths, eye diameter, body height) and meristic (the numbers of soft and hard fin rays, the numbers of scales on lateral line, between dorsal fin-lateral line and between ventral fin-lateral line) features were determined. The findings were compared with other similar studies. The reasons for similarities and differences were discussed.

Keywords: Atatürk Dam Lake, Gerger Region, Fish fauna, Taxonomy

1. Giriş

Ülkemiz iç sularında önemli bir üretim potansiyeline sahip olan Atatürk Baraj Gölü, Güneydoğu Anadolu Projesi' nin (GAP) en önemli kısımlarından biri olup, 180 km uzunluğu, 48,7 km³lük göl hacmi ve 817 km²'lik göl alanı ile ülkemizin en büyük, dünyanın ise sayılı baraj göllerinden birisidir [1].

Atatürk Baraj Gölü Gerger Bölgesi'nin balık faunası üzerine yapılmış herhangi bir araştırmaya rastlanmamıştır. Bu nedenle, Atatürk Baraj

Gölü'nün önemli bir kısmını oluşturan Gerger bölgesinin ihtiyofaunasını belirleme çalışması ülkemiz tatlı su balıkları envanterlerinin ortaya çıkarılması bakımından büyük önem taşımaktadır.

2. Materyal ve Metot

Temel olarak enerji üretimi ve sulama suyu biriktirme amaçlarına yönelik olarak yapılmış olan Atatürk Baraj Gölü ülkemizin en büyük yapay gölüdür. Şanlıurfa ilimizin Bozova ilçesine

24 km mesafede ve Şanlıurfa-Adıyaman illeri sınırları içerisinde yer alan bu baraj Fırat Nehri üzerinde ve Karakaya Baraj Gölü'nün 180 km mansabında bulunmaktadır. Kil çekirdekli dolgu kaya tipinde inşa edilmiş olup, en yüksek kodu 542 m, talveg kodu 383 m, yüzey alanı 817 km² ve rezervuar hacmi ise 87,7 km³ dir [2]. Bu çalışma Atatürk Baraj Gölü Gerger Bölgesinin önemli avlak sahaları olan 3 farklı istasyondan yakalanan balıklar üzerinden yürütülmüştür. Balık örnekleri Ekim 2012- Nisan 2013 tarihleri arasında Atatürk Baraj Gölü Gerger Bölgesini temsil edebilen değişik kesimlerinden 18, 24, 32 ve 54 mm göz genişliğindeki fanyalı ağlar ve değişik göz açıklığı olan serpme ağları kullanılarak bölge balıkçıların da yardımları ile yakalanmıştır. Metrik ve meristik özelliklerin belirlenmesinde "mm" hassasiyetli balık ölçme tahtası ve kumpas kullanıldı. Bulguların değerlendirilmesinde çeşitli kaynaklarda verilen teşhis anahtarından yararlanıldı [3, 4, 5].

3. Bulgular

Ekim 2012 ile Nisan 2013 tarihleri arasında yapılan bu çalışma sonucunda 3 aileye ait toplam 8 farklı balık türü belirlendi ve toplam 267 balık incelendi. İncelenen balık sayılarının türlere göre dağılımı Tablo 1 'de verilmiştir.

Tablo 1. Atatürk Baraj Gölü Gerger Bölgesinde belirlenen türler ve bu türlere ait incelenen balık sayıları

Türler	Adet
Tahta balığı (<i>Acanthobrama marmid</i>)	10
Karabalık (<i>Capoeta trutta</i>)	65
Tatlısu kefali (<i>Squalius cephalus</i>)	60
Bıyıklı balık (<i>Luciobarbus mystaceus</i>)	45
Aynalı sazan (<i>Cyprinus carpio</i>)	20
Pullu sazan (<i>Cyprinus carpio</i>)	29
Mezopotamya yayını (<i>Silurus triostegus</i>)	3
Dikenli yılan balığı (<i>Mastacembelus mastacembelus</i>)	10
Karaburun balığı (<i>Chondrostoma regium</i>)	25

3.1. *Acanthobrama marmid* (Heckel, 1843)

Acanthobrama marmid, genellikle Güney-Doğu Anadolu bölgesinde yaygın olan bir tür olup vücut yanlardan basık kompresiform bir vücut şekline sahiptirler, genel rengi gri-sarı yüzgeçleri pembesidir, pulların üzerinde siyah noktacıklar vardır. Atatürk Baraj Gölü Gerger

bölgesinde yakalanan *Acanthobrama marmid* türüne ait balıkların taksonomik özellikleri ile bazı ağırlık değerleri Tablo 2'de verilmiştir.

Tablo 2. Atatürk Baraj Gölü Gerger bölgesinde yakalanan *Acanthobrama marmid* türüne ait balıkların taksonomik özellikleri ile bazı ağırlık değerleri (vücut, baş ve iç organ).

<i>Acanthobrama marmid</i>	Minimum	Maksimum	Ortalama
Ağırlık (g)	340	460	416,6
Total boy (mm)	150	201	170,3
Çatal boy (mm)	140	191	160,3
Standart boy (mm)	124	165	139,6
Vücut yüksekliği (mm)	42	58	48,3
Baş uzunluğu (mm)	30	42	34,6
Burun uzunluğu (mm)	7	12	9
Predorsal uzunluk (mm)	60	80	63,3
Postdorsal uzunluk (mm)	46	58	51,3
Kuyruk sapı uzunluğu (mm)	11	13	11,6
Kuyruk sapı yüksekliği (mm)	17	26	21,3
İnterorbital uzunluk (mm)	17	25	20,3
Baş ağırlığı (g)	37	56	44,6
İç organ ağırlığı (g)	15	22	17,6
Göz çapı (mm)	6	8	6,6
Dorsal yüzgeç ışın sayıları	III/8		
Pektoral yüzgeç ışın sayıları	I/14		
Ventral yüzgeç ışın sayıları	I/9		
Anal yüzgeç ışın sayıları	II/14-16		
Linea lateraldeki pul sayısı	65	72	
Dorsal yüzgeç yüksekliği (mm)	27	34	29,6
Dorsal yüzgeç uzunluğu (mm)	18	27	22,6
Ventral yüzgeç ile L.lat. arasındaki pul sayısı	6	7	
Dorsal yüzgeç ile L.lat. arasındaki pul sayısı	12	13	
Farinks diş sıra ve sayısı	5-5		
Standart boy/Baş uzunluğu (mm)	124/30	165/42	139,6/34,6
Vücut yüksekliği/Baş uzunluğu (mm)	42/30	58/42	48,3/34,6
Baş uzunluğu/Burun uzunluğu (mm)	30/7	42/12	34,6/9
Predorsal uzunluk/Postdorsal uzunluk (mm)	60/46	80/58	63,3/51,3
Kuyruk sapı uzunluğu/Kuyruk sapı yüksekliği (mm)	11/17	13/26	11,6/21,3
İnterorbital uzunluk/Göz çapı (mm)	17/6	25/8	20,3/6,6
Baş uzunluğu/İnterorbital uzunluk (mm)	30/17	42/25	34,6/20,3
Dorsal yüzgeç yüksekliği/Dorsal yüzgeç uzunluğu (mm)	27/18	34/27	29,6/22,6
Farinks diş sıra ve sayısı	5-5		

3. 2. *Capoeta trutta* (Heckel, 1843)

Vücut normal bir yapıda olup fusiform seklindedir, pullar orta büyüklüktedir. Gözler nispeten büyük olup, burun basık ve yuvarlaklaşmıştır. Ağız büyük ve ventralde yer alır [6]. Atatürk Baraj Gölü Gerger Bölgesinde yakalanan *Capoeta trutta* türüne ait balıkların taksonomik özellikleri ile bazı ağırlık değerleri Tablo 3' de verilmiştir.

Tablo 3. Atatürk Baraj Gölü Gerger Bölgesinde yakalanan *Capoeta trutta* türüne ait balıkların taksonomik özellikleri ile bazı ağırlık değerleri (vücut, baş, iç organ ve gonad).

<i>Capoeta trutta</i>	Minimum	Maksimum	Ortalama
Ağırlık (g)	381	705	537,6
Total boy (mm)	276	346	323,1
Çatal boy (mm)	257	302	287,6
Standart boy (mm)	230	282	264
Vücut yüksekliği (mm)	78	95	80,8
Baş ağırlığı (g)	51	99	77,3
Baş uzunluğu (mm)	46	59	52,6
Burun uzunluğu (mm)	11	16	12,3
Predorsal uzunluk (mm)	117	141	131,8
Postdorsal uzunluk (mm)	88	108	99,1
Kuyruk sapı uzunluğu (mm)	37	53	46,3
Kuyruk sapı yüksekliği (mm)	29	36	31,8
İnterorbital uzunluk (mm)	46	58	51,3
Göz çapı (mm)	5,8	9,2	7,4
İç organ ağırlığı (g)	64	359	198,4
Gonad ağırlığı (g)	9	15,3	11,8
Dorsal yüzgeç yüksekliği (mm)	43	62	55,6
Dorsal yüzgeç uzunluğu (mm)	38	51	51,3
Dorsal yüzgeç ışın sayıları	III-IV/ 8		
Anal yüzgeç ışın sayıları	III/ 5		
Linea lateraldeki pul sayısı	78	86	
Ventral yüzgeç ile L.lat. arasındaki pul sayısı	12	17	
Dorsal yüzgeç ile L.lat. arasındaki pul sayısı	15	17	
Preorbital baş uzunluğu (mm)	14	23	19,2
Postorbital baş uzunluğu (mm)	26	33	29,5
Bıyık sayısı	1 çift		
Bıyık uzunluğu(mm)	2,3	6,4	4,4
Standart boy/Baş uzunluğu (mm)	230/46	282/59	264/52,6
Vücut yüksekliği/Baş uzunluğu (mm)	78/46	95/59	80,8/52,6
Baş uzunluğu/Burun uzunluğu (mm)	46/11	59/16	52,6/12,3
Predorsal uzunluk/Postdorsal uzunluk (mm)	117/88	141/108	131,8/99,1
Kuyruk sapı uzunluğu/Kuyruk sapı yüksekliği (mm)	37/29	53/36	46,3/31,8
İnterorbital uzunluk/Göz çapı (mm)	46/5,8	58/9,2	51,3/7,4
Baş uzunluğu/İnterorbital uzunluk (mm)	46/46	59/58	52,6/51,3
Dorsal yüzgeç yüksekliği/Dorsal yüzgeç uzunluğu (mm)	43/38	62/51	55,6/51,3
Farinks dış sıra ve sayısı	2.3.4-4.3.2		

3. 3. *Chondrostoma regium* (Heckel, 1843)

Chondrostoma regium' un torpil şeklinde vücut biçimi vardır. Atatürk Baraj Gölü Gerger Bölgesinde yakalanan *Chondrostoma regium* türüne ait balıkların taksonomik özellikleri ile bazı ağırlık değerleri Tablo 4' de verilmiştir.

Tablo 4. Atatürk Baraj Gölü Gerger Bölgesinde yakalanan *Chondrostoma regium* türüne ait balıkların taksonomik özellikleri ile bazı ağırlık değerleri (vücut, baş ve iç organ).

<i>Chondrostoma regium</i>	Minimum	Maksimum	Ortalama
Ağırlık(g)	752	1102	846
Total boy(mm)	402	514	436
Çatal boy(mm)	372	421	393
Standart boy(mm)	336	342	339,2
Vücut yüksekliği(mm)	82	89	84
Baş ağırlığı(g)	138	237	157
Baş uzunluğu(mm)	73	84	79
Burun uzunluğu(mm)	22	23	22,3
Predorsal uzunluk(mm)	166	166	166
Postdorsal uzunluk(mm)	141	141	141
Kuyruk sapı uzunluğu(mm)	64	78	69,2
Kuyruk sapı yüksekliği(mm)	37	39	37,6
İnterorbital uzunluk(mm)	66	71	69,3
Göz çapı(mm)	7	9	8,2
Dorsal yüzgeç uzunluğu(mm)	29	35	32,2
Dorsal yüzgeç yüksekliği(mm)	52	64	56
Linea lateraldeki pul sayısı	61-69		
İç organ ağırlığı (g)	38	179	73
Pektoral yüzgeç ışın sayıları	I/15-16		
Ventral yüzgeç ışın sayıları	II/8-9		
Dorsal yüzgeç ışın sayıları	III/8-9		
Anal yüzgeç ışın sayıları	III/9-10		
Standart boy/Baş uzunluğu (mm)	336/73	342/84	339,2/79
Vücut yüksekliği/Baş uzunluğu (mm)	82/73	89/84	84/79
Baş uzunluğu/Burun uzunluğu (mm)	73/22	84/23	79/22,3
Predorsal uzunluk/Postdorsal uzunluk (mm)	166/141	166/141	166/141
Kuyruk sapı uzunluğu/Kuyruk sapı yüksekliği (mm)	64/37	78/39	69,2/37,6
İnterorbital uzunluk/Göz çapı (mm)	66/7	71/9	69,3/8,2
Baş uzunluğu/İnterorbital uzunluk (mm)	73/66	84/71	79/69,3
Dorsal yüzgeç yüksekliği/Dorsal yüzgeç uzunluğu (mm)	52/29	64/35	56/32,3
Farinks dış sıra ve sayısı	6-6; 6-7		

3. 4. *Cyprinus carpio* (Linnaeus, 1758), Pullu Sazan

Vücudu tamamen iri sikloit pullarla kaplanmıştır. Başı gayet büyük, vücudu fazla yüksek değildir. Renk sarımsı olup sırt tarafı koyu, karın bölgesi açık renktedir.

Atatürk Baraj Gölü Gerger Bölgesinde yakalanan *Cyprinus carpio* türüne ait balıkların taksonomik özellikleri ile bazı ağırlık değerleri Tablo 5'de verilmiştir.

Tablo 5. Atatürk Baraj Gölü Gerger Bölgesinde yakalanan *Cyprinus carpio* (Pullu Sazan) türüne ait balıkların taksonomik özellikleri ile bazı ağırlık değerleri (vücut, baş).

<i>Cyprinus carpio</i> (Pullu sazan)	Minimum	Maksimum	Ortalama
Ağırlık (g)	120	1340	730
Total boy (mm)	201	470	335.5
Çatal boy (mm)	174	431	302.5
Standart boy (mm)	156	353	254.5
Vücut yüksekliği (mm)	57,8	141	99.4
Baş ağırlığı (g)	34	234	134
Baş uzunluğu (mm)	44,9	57	50.9
Burun uzunluğu (mm)	7	13	10
Predorsal uzunluk (mm)	66,7	116	91.35
Postdorsal uzunluk (mm)	64	41	52.5
İnterorbital uzunluk (mm)	8	18	13
Göz çapı (mm)	7	17	12
Pektoral yüzgeç ışın sayısı	I/15-16		
Ventral yüzgeç ışın sayısı	II/8-9		
Dorsal yüzgeç ışın sayısı	III/18-20		
Anal yüzgeç ışın sayısı	III/6		
Linea lateraldeki pul sayısı	32	38	35
Ventral yüzgeç ile L.lat. arasındaki pul sayısı	5	7	
Dorsal yüzgeç ile L.lat. arasındaki pul sayısı	5	7	
Biyık sayısı	2 çift		
Farinks dış sıra ve sayısı	1.1.3-3.1.1		
Dorsal yüzgeç yüksekliği(mm)	41	61	51
Dorsal yüzgeç uzunluğu(mm)	70.3	196	133.1
Standart boy/Baş uzunluğu (mm)	156/44,9	353/57	254,5/50,9
Vücut yüksekliği/Baş uzunluğu (mm)	57,8/44,9	141/57	99,4/50,9
Baş uzunluğu/Burun uzunluğu (mm)	44,9/7	57/13	50,9/10
Predorsal uzunluk/Postdorsal uzunluk (mm)	66,7/64	116/41	91,35/52,5
İnterorbital uzunluk/Göz çapı (mm)	8/7	18/17	13/12
Baş uzunluğu/İnterorbital uzunluk (mm)	44,9/8	57/18	50,9/13
Dorsal yüzgeç yüksekliği/Dorsal yüzgeç uzunluğu (mm)	41/70,3	61/196	51/133,1

3. 5. *Cyprinus carpio* (Linnaeus, 1758), Aynalı Sazan

Dış görünüş olarak oval şekilde yanlardan hafif yassılaştırmış olup genellikle büyük ve az sayıda pullar görülür.

Atatürk Baraj Gölü Gerger Bölgesinde yakalanan *Cyprinus carpio* (Aynalı Sazan) türüne

ait balıkların taksonomik özellikleri ile bazı ağırlık değerleri Tablo 6'da verilmiştir.

Tablo 6. Atatürk Baraj Gölü Gerger Bölgesinde yakalanan *Cyprinus carpio* (Aynalı Sazan) türüne ait balıkların taksonomik özellikleri ile bazı ağırlık değerleri (vücut, baş)

<i>Cyprinus carpio</i> (Aynalı sazan)	Minimum	Maksimum	Ortalama
Ağırlık (g)	354	1900	563.5
Total boy (mm)	189	491	305.1
Çatal boy (mm)	172	444	281.2
Standart boy (mm)	156	408	233.3
Vücut yüksekliği (mm)	57	197	88.5
Baş ağırlığı (g)	47	356	73.2
Baş uzunluğu (mm)	43	107	63.2
Burun uzunluğu (mm)	9	28	12.1
Predorsal uzunluk (mm)	73	177	110.3
Postdorsal uzunluk (mm)	17	34	21
Kuyruk sapı uzunluğu (mm)	18	49	28.2
Kuyruk sapı yüksekliği (mm)	23	57	33
İnterorbital uzunluk (mm)	8	30	12
Göz çapı (mm)	4	16	7.2
Dorsal yüzgeç yüksekliği (mm)	23	54	38.2
Dorsal yüzgeç uzunluğu (mm)	66	197	102
Pektoral yüzgeç ışın sayısı	I/15-16		
Ventral yüzgeç ışın sayısı	II/7-8		
Dorsal yüzgeç ışın sayısı	III/18-23		
Anal yüzgeç ışın sayısı	III/5-6		
Biyık sayısı	2 Çift		
Farinks dış sıra ve sayısı	1.1.3-3.1.1		
Standart boy/Baş uzunluğu (mm)	156/43	408/107	233,3/63,2
Vücut yüksekliği/Baş uzunluğu (mm)	57/43	197/107	88,5/63,2
Baş uzunluğu/Burun uzunluğu (mm)	43/9	107/28	63,2/12,1
Predorsal uzunluk/Postdorsal uzunluk (mm)	73/17	177/34	110,3/21
Kuyruk sapı uzunluğu/Kuyruk sapı yüksekliği (mm)	18/23	49/57	28,2/33
İnterorbital uzunluk/Göz çapı (mm)	8/4	30/16	12/7,2
Baş uzunluğu/İnterorbital uzunluk (mm)	43/8	107/30	63,2/12
Dorsal yüzgeç yüksekliği/Dorsal yüzgeç uzunluğu (mm)	23/66	54/197	38,2/102

3. 6. *Luciobarbus mystaceus* (Pallas, 1814)

Ekonomik önemi olan bir türdür. Dicle, Fırat ve Ceyhan Nehir Sistemlerinde yaygın olarak bulunmaktadır [7].

Atatürk Baraj Gölü Gerger Bölgesinde yakalanan *Luciobarbus mystaceus* türüne ait balıkların taksonomik özellikleri ile bazı ağırlık değerleri Tablo 7'de verilmiştir.

Tablo 7. Atatürk Baraj Gölü Gerger Bölgesinde yakalanan *Luciobarbus mystaceus* türüne ait balıkların taksonomik özellikleri ile bazı ağırlık değerleri (vücut, baş, iç organ ve gonad).

<i>Luciobarbus mystaceus</i>	Minimum	Maksimum	Ortalama
Ağırlık (g)	409	830	664,8
Total boy (mm)	281	412	356,8
Çatal boy (mm)	251	353	308,6
Standart boy (mm)	242	334	292,6
Vücut yüksekliği (mm)	54	102	86,8
Baş ağırlığı (g)	97	156	124,2
Baş uzunluğu (mm)	68	84	71,5
Burun uzunluğu (mm)	14	23	19
Predorsal uzunluk (mm)	132	172	153,7
Postdorsal uzunluk (mm)	96	109	103,2
Kuyruk sapı uzunluğu (mm)	46	63	53,4
Kuyruk sapı yüksekliği (mm)	32	44	38
İnterorbital uzunluk (mm)	54	71	64,4
Göz çapı (mm)	8	11	9,7
İç organ ağırlığı (g)	62	95	82,6
Gonad ağırlığı (g)	9	18	12,2
Dorsal yüzgeç yüksekliği (mm)	34	64	54,6
Dorsal yüzgeç uzunluğu (mm)	26	49	41,2
Dorsal yüzgeç ışın sayısı	IV/8		
Anal yüzgeç ışın sayısı	III/5		
Linea lateraldeki pul sayısı	49	60	
Ventral yüzgeç ile L.lat. arasındaki pul sayısı	6	7	
Dorsal yüzgeç ile L.lat. arasındaki pul sayısı	10	12	
Preorbital baş uzunluğu (mm)	18	34	27,4
Postorbital baş uzunluğu (mm)	32	41	35,6
Biyık sayısı	2 çift		
Biyık uzunluğu(mm)	13	16	14,3
Standart boy/Baş uzunluğu (mm)	242/68	334/84	292,6/71,5
Vücut yüksekliği/Baş uzunluğu (mm)	54/68	102/84	86,8/71,5
Baş uzunluğu/Burun uzunluğu (mm)	68/14	84/23	71,5/19
Predorsal uzunluk/Postdorsal uzunluk (mm)	132/96	172/109	153,7/103,2
Kuyruk sapı uzunluğu/Kuyruk sapı yüksekliği (mm)	46/32	63/44	53,4/38
İnterorbital uzunluk/Göz çapı (mm)	54/8	71/11	64,4/9,7
Baş uzunluğu/İnterorbital uzunluk (mm)	68/54	84/71	71,5/64,4
Dorsal yüzgeç yüksekliği/Dorsal yüzgeç uzunluğu (mm)	34/26	64/49	54,6/41,2
Farinks dış sıra ve sayısı	2.3.4-4.3.2		

3.7. *Squalius cephalus* (Linnaeus, 1758)

Vücut yanlardan çok hafif basık ve uzunca kalın yapılı olup, etrafı siyah renk yapıcı tanelerle çevrilmiş, iri ve düz pullarla örtülmüştür [8].

Atatürk Baraj Gölü Gerger Bölgesinde yakalanan *Squalius cephalus* türüne ait balıkların taksonomik özellikleri ile bazı ağırlık değerleri Tablo 8'de verilmiştir.

Tablo 8. Atatürk Baraj Gölü Gerger Bölgesinde yakalanan *Squalius cephalus* türüne ait balıkların taksonomik özellikleri ile bazı ağırlık değerleri (vücut, baş, organ ve gonad).

<i>Squalius cephalus</i>	Minimum	Maksimum	Ortalama
Ağırlık (g)	313	483	367
Total boy (mm)	274	309	284,1
Çatal boy (mm)	225	257	243,5
Standart boy (mm)	210	248	224,8
Vücut yüksekliği (mm)	67	84	74,4
Baş ağırlığı (g)	64	90	75,1
Baş uzunluğu (mm)	52	58	55,5
Burun uzunluğu (mm)	14	17	15,2
Predorsal uzunluk (mm)	110	130	119
Postdorsal uzunluk (mm)	65	79	71,9
Kuyruk sapı uzunluğu (mm)	31	36	33,4
Kuyruk sapı yüksekliği (mm)	26	32	28,5
İnterorbital uzunluk (mm)	50	61	56,7
Göz çapı (mm)	13	17	13,9
İç organ ağırlığı (g)	19	46	30,3
Gonad ağırlığı (g)	1	7	4,54
Dorsal yüzgeç yüksekliği (mm)	35	45	40,6
Dorsal yüzgeç uzunluğu (mm)	41	48	44,5
Pektoral yüzgeç ışın sayısı	I/ 15-17		
Ventral yüzgeç ışın sayısı	I-II/ 8-9		
Dorsal yüzgeç ışın sayısı	III/ 8		
Anal yüzgeç ışın sayısı	III/ 8-10		
Linea lateraldeki pul sayısı	43	47	
Ventral yüzgeç ile L.lat. arasındaki pul sayısı	3	4	
Dorsal yüzgeç ile L.lat. arasındaki pul sayısı	7	8	
Preorbital baş uzunluğu (mm)	14	25	19,4
Postorbital baş uzunluğu (mm)	24	29	26,6
Standart boy/Baş uzunluğu (mm)	210/52	248/58	224,8/55,5
Vücut yüksekliği/Baş uzunluğu (mm)	67/52	84/58	74,4/55,5
Baş uzunluğu/Burun uzunluğu (mm)	52/14	58/17	55,5/15,2
Predorsal uzunluk/Postdorsal uzunluk (mm)	110/65	130/79	119/71,9
Kuyruk sapı uzunluğu/Kuyruk sapı yüksekliği (mm)	31/26	36/32	33,4/28,5
İnterorbital uzunluk/Göz çapı (mm)	50/13	61/17	56,7/13,9
Baş uzunluğu/İnterorbital uzunluk (mm)	52/50	58/61	55,5/56,7
Dorsal yüzgeç yüksekliği/Dorsal yüzgeç uzunluğu (mm)	35/41	45/48	40,6/44,5
Farinks dış sıra ve sayısı	2.5-5.2		

3.8. *Silurus triostegus* (Heckel, 1843)

Vücut anüsten itibaren kuyruğa doğru yanlardan yassılaştırmıştır. Rengi, sırt kısmı koyu yeşil, yanlar ve karın bölgesi sarımsı veya kirlili beyazdır [2].

Atatürk Baraj Gölü Gerger Bölgesinde yakalanan *Silurus triostegus* türüne ait balıkların taksonomik özellikleri ile bazı ağırlık değerleri Tablo 9'da verilmiştir.

Tablo 9. Atatürk Baraj Gölü Gerger Bölgesinde yakalanan *Silurus triostegus* türüne ait balıkların taksonomik özellikleri ile bazı ağırlık değerleri (vücut, baş ve iç organ).

<i>Silurus triostegus</i>	Minimum	Maksimum	Ortalama
Ağırlık (g)	32300	42500	36200
Total boy (mm)	513	627	558
Çatal boy (mm)	473	581	518
Standart boy (mm)	435	539	479
Vücut yüksekliği (mm)	198	219	206
Baş ağırlığı (g)	763	1169	835
Baş uzunluğu (mm)	98	134	113
Burun uzunluğu (mm)	21	33	25,2
Predorsal uzunluk (mm)	216	232	218
Postdorsal uzunluk (mm)	72	83	75,3
Kuyruk sapı uzunluğu (mm)	63	72	64,6
Kuyruk sapı yüksekliği (mm)	58	82	64
İnterorbital uzunluk (mm)	67	118	88,7
Göz çapı (mm)	9	19	11
İç organ ağırlığı (g)	468	1165	767
Dorsal yüzgeç yüksekliği (mm)	68	74	70,3
Dorsal yüzgeç uzunluğu (mm)	147	224	185,7
Pektoral yüzgeç ışın sayısı	I/14-16		
Ventral yüzgeç ışın sayısı	I/10-13		
Dorsal yüzgeç ışın sayısı	I/2-3		
Anal yüzgeç ışın sayısı	I/75-85		
Biyık sayısı	2 çift		
Biyık uzunluğu(mm) Üst	22		26
Alt	7		9
Standart boy/Baş uzunluğu (mm)	435/98	539/124	479/113
Vücut yüksekliği/Baş uzunluğu (mm)	198/98	219/124	206/113
Baş uzunluğu/Burun uzunluğu (mm)	98/21	134/33	113/25,2
Predorsal uzunluk/Postdorsal uzunluk (mm)	216/72	232/83	218/75,3
Kuyruk sapı uzunluğu/Kuyruk sapı yüksekliği (mm)	63/58	72/82	64,6/64
İnterorbital uzunluk/Göz çapı (mm)	67/9	118/19	88,7/11
Baş uzunluğu/İnterorbital uzunluk (mm)	98/67	124/118	113/88,7
Dorsal yüzgeç yüksekliği/Dorsal yüzgeç uzunluğu (mm)	68/147	74/224	70,3/185,7

3. 9. *Mastacembelus mastacembelus* (Banks and Solander, 1794)

Vücut yılan şeklinde ve beneklidir. Pelvik yüzgeçler yoktur. Dorsal, anal ve kavdal yüzgeçler birleşmiştir. Dorsal yüzgecin önünde istenildiği zaman yatırılıp kaldırılabilen ve birbirinden bağımsız 32-34 adet sivri kemiksi yapılar vardır. Üst çene alt çeneden uzundur ve uç kısmı uzayarak çatallaşmıştır. Biyık yoktur. Atatürk Baraj Gölü Gerger Bölgesinde yakalanan *Mastacembelus mastacembelus* türüne ait balıkların taksonomik özellikleri ile bazı ağırlık değerleri Tablo 10'da verilmiştir.

Tablo 10. Atatürk Baraj Gölü Gerger Bölgesinde yakalanan *Mastacembelus mastacembelus* türüne ait balıkların taksonomik özellikleri ile bazı ağırlık değerleri (vücut, baş ve iç organ).

<i>Mastacembelus mastacembelus</i>	Minimum	Maksimum	Ortalama
Ağırlık (g)	2680	3250	2850
Total boy (mm)	232	243	236,4
Standart boy (mm)	216	225	218
Vücut yüksekliği (mm)	22	24	22,6
Baş ağırlığı (g)	72	91	79,3
Baş uzunluğu (mm)	73	76	74,3
Burun uzunluğu (mm)	21	23	21,6
Predorsal uzunluk (mm)	112	116	112,4
Postdorsal uzunluk (mm)	23	24	23,3
İnterorbital uzunluk (mm)	14	16	15
Göz çapı (mm)	5	7	6
İç organ ağırlığı (g)	23	28	25,5
Dorsal yüzgeç yüksekliği (mm)	6	7	6,6
Dorsal yüzgeç uzunluğu (mm)	81	85	82,3
Dorsal yüzgeç ışın sayısı	XXXV/74-82		
Pektoral yüzgeç ışın sayısı	16-20		
Anal yüzgeç ışın sayısı	III/72-78		
Standart boy/Baş uzunluğu (mm)	216/73	225/76	218/74,3
Vücut yüksekliği/Baş uzunluğu (mm)	22/73	24/76	22,6/74,3
Baş uzunluğu/Burun uzunluğu (mm)	73/21	76/23	74,3/21,6
Predorsal uzunluk/Postdorsal uzunluk (mm)	112/23	116/24	112,4/23,3
İnterorbital uzunluk/Göz çapı (mm)	14/5	16/7	15/6
Baş uzunluğu/İnterorbital uzunluk (mm)	73/14	76/16	74,3/15
Dorsal yüzgeç yüksekliği/Dorsal yüzgeç uzunluğu (mm)	6/81	7/85	6,6/82,3

4. Tartışma ve Sonuç

Atatürk Baraj Gölü'nün Gerger Havzası balık faunasının belirlenmesi amacıyla yapılan bu çalışmada Cyprinidae ailesine ait 6 tür, Mastacembelidae ailesine ait 1 tür, Siluridae ailesine ait 1 tür tespit edilmiştir. Cyprinidae ailesine ait *Acanthobrama marmid*, *Capoeta trutta*, *Squalius cephalus*, *Luciobarbus mystaceus*, *Chondrostoma regium* ve *Cyprinus carpio* türleri, Mastacembelidae ailesine ait *Mastacembelus mastacembelus* türü ile Siluridae ailesine ait *Silurus triostegus* türü tespit edilmiştir. Tespit edilen türlerin genel görünüşleri metrik ve meristik özelliklerinin, daha önceki çalışmaların verilerinden önemli bir farklılık arz etmediği belirlenmiştir.

Bu çalışmada yakalanan balıkların büyük çoğunluğu (%90) Cyprinidae ailesine ait bireyler oluşturmaktadır. Cyprinidae ailesine ait 6 tür diğer araştırmacıların sonuçları ile karşılaştırıldığında;

Genel morfolojik yapı olarak belirlediğimiz bulgular: aynalı sazan [3]; pullu sazan [5]; tahta balığı [4, 9]; karabalık [2, 9, 10]; tatlı su kefali [11, 12]; bıyıklı balık [2, 9]; karaburun balığı [10, 11]; Mezopotamya yayını [3] ve dikenli yılan balığı [3, 9, 12] için ilgili literatürlerde verilen bulguları ile yakın benzerlik göstermektedir.

Cyprinus carpio hakkında Berg, 1964 [13], bu tür için bazı genel özellikleri: D:III-IV/16-21; A: III/5; Linea lateraldeki pul sayısı 33-40; Geldiay ve Balık, 2007 [5]'ye göre, D: III-IV/16-22; A: II-III/5-6; P: I/15-17; V: II/7-8; Linea lateraldeki pul sayısı 35-40; olarak bildirilmektedir. Bu çalışmada 49 adet balık üzerinde yaptığımız incelemelere göre; D: III/18-23; A: III/5-6; P: I/15-16; V: II/7-8; Linea lateraldeki pul sayısı 32-38 olduğunu tespit ettik. Elde edilen sonuçlara bakılacak olursa diğer çalışmalarla hemen hemen bir uyum içinde olduğu görülmüştür.

Acanthobrama marmid hakkında Geldiay ve Balık, 1999 [9], bu türün bazı genel özellikleri: D: III/8; A: II/14-17; P: I/14; V: I/8; L. lateraldeki pul sayısı 60-72; Ekingen ve Erbuca, 1993 [4]'e göre, D: II/9; P: I/14; V:II/9; A: III/15-16; L. lateraldeki pul sayısı 67-75 olarak bildirilmektedir. Bu çalışmada 10 adet balık üzerinde yaptığımız incelemelere göre; D:II/9; P: I/14; V: II/9; A: III/14-17; L. lateraldeki pul sayısı 65-72 olduğunu tespit ettik. Elde edilen sonuçlara bakılacak olursa diğer çalışmalarla hemen hemen bir uyum içinde olduğu görülmüştür.

Capoeta trutta'nın bazı genel özellikleri Geldiay ve Balık, 1999 [9]'a göre, D: III-IV/8; A: III/5; L. lateraldeki pul sayısı 76-90; Erşen, 2003 [2]'e göre, D:III-IV/8; A: III/5; L. lateraldeki pul sayısı 76-90; Anonim, 1999 [10]'a göre, D: III-IV/8; A: III/5; L. lateraldeki pul sayısı 76-90 olarak bildirilmektedir. Bu çalışmada 65 adet balıkta üzerinde yaptığımız incelemelere göre; D:III-IV/8; A: III/5; L. lateraldeki pul sayısı 78-86 olduğunu tespit ettik. Elde edilen sonuçlara bakılacak olursa diğer çalışmalarla hemen hemen bir uyum içinde olduğu görülmüştür.

Squalius cephalus' un bazı genel özellikleri Polat ve Uğurlu, 2011 [11]'e göre, D: III/7-9; A: III/7-9; V: II/7-9; P: I/14-18; L. lateraldeki pul sayısı 40-48 olarak bildirilmektedir. Bu çalışmada 60 adet balık üzerinde yaptığımız incelemelere göre; D: III/8; V: I-II/8-9; P: I/15-17; A: III/8-10; L. lateraldeki pul sayısı 43-47;

Birecikligil ve Çiçek, 2011 [12]'e göre, D:III/8-9; A: III/8-9; P: I/11-17; V: II/8; L. lateraldeki pul sayısı 41-47 (43) olduğunu tespit etmişlerdir. Elde edilen sonuçlara bakılacak olursa diğer çalışmalarla hemen hemen bir benzerlik göstermiştir.

Luciobarbus mystaceus' un bazı genel özellikleri Geldiay ve Balık, 1999 [9]'a göre, D: IV/8; A: III/5; L. lateraldeki pul sayısı 49-60; Erşen, 2003 [2]'e göre, D: IV/8; A: III/5; L. Lateraldeki pul sayısı 49-60 olarak bildirilmektedir. Bu çalışmada 45 adet balık üzerinde yaptığımız incelemelere göre; D: IV/8; A: III/5; L. lateraldeki pul sayısı 49-60 olduğunu tespit ettik. Elde edilen sonuçlara bakılacak olursa diğer çalışmalarla hemen hemen yakın sonuçlar bulunmuştur.

Chondrostoma regium'un bazı genel özellikleri Polat ve Uğurlu, 2011 [11]'e göre, D: III/8-10; V: II/8-9; A: III/9-11; P: I/13-17; L. lateraldeki pul sayısı 61-71; Anonim, 1999 [10]'a göre, D: III/8-12; A: III/10-11; P: I/15-16; V: I-II/6-8; L. lateraldeki pul sayısı 64-68 olarak bildirilmektedir. Bu çalışmada 25 adet balık üzerinde yaptığımız incelemelere göre; D: III/8-9; V: II/8-9; A: III/9-10; P: I/13-14; L. lateraldeki pul sayısı 61-69 olduğunu tespit ettik. Elde edilen sonuçlara bakılacak olursa diğer çalışmalarla benzerlik görülmüştür.

Silurus triostegus'un bazı genel özellikleri Kuru, 1975 [3]'e göre D: III; A: I/79-86; P: I/14-17; V: 10-13 olarak tespit edilmiştir. Bu çalışmada 3 adet balık üzerinde yaptığımız incelemelere göre; D: I/2-3; V: 10-13; A: I/75-85; P: I/14-16 olduğunu tespit ettik. Elde edilen sonuçlar ile diğer çalışmaların sonuçları birbirine uyum sağlamaktadır.

Mastacembelus mastacembelus' un bazı genel özellikleri Kuru, 1975 [3]'e göre D: XXX-XXXVI/68-74; A: III/70-80; Geldiay ve Balık, 1999 [9]'a göre, D: XXXV/70-84; A: III/72-80 Birecikligil ve Çiçek, 2011 [12]'e göre, D: XXXI-XXXIV/71-80; A: II-III/62-78; P: 16-20 olarak tespit edilmiştir. Bu çalışmada 10 adet balık üzerinde yaptığımız incelemelere göre; D: XXXV/74-82; A: III/72-78; P: 16-20 olduğunu tespit ettik. Elde edilen sonuçlara bakılacak olursa diğer çalışmalarla hemen hemen bir uyum içinde olduğu görülmüştür.

5. Kaynaklar

1. Olgunoğlu, A., Artar, E., Olgunoğlu, M., Korkmaz, S., 2009. Adıyaman ili balık avcılığı durumu ve avcılığı yapılan ekonomik balık türleri, Harran Üniversitesi Ziraat Fakültesi Dergisi **13(2)**: 29-34.
2. Erşen, S., 2003. Atatürk Baraj Gölü balık faunasının taksonomik yönden incelenmesi, Fırat Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, 27 s.
3. Kuru, M., 1975. Dicle-Fırat, Kura-Aras, Van Gölü ve Karadeniz Havzası tatlı sularında yaşayan balıkların (Pisces) sistematik ve zoocoğrafik yönden incelenmesi, Atatürk Üniversitesi Fen Fakültesi, Doçentlik Tezi, 181 s.
4. Ekingen, G., Erbuca, S., 1993. Elazığ Yöresi Balıkları Tanı Anahtarı, Fırat Üniversitesi Su Ürünleri Fakültesi Yayınları No:3, 18 s.
5. Geldiay, R., Balık, S., 2007. Türkiye Tatlısu Balıkları (ders kitabı) V. Baskı, Ege Üniversitesi Basımevi, Bornova, İzmir, 644 s.
6. URL 1, 2015, http://www.tarimziraat.com/su_urunleri/capoeta_trutta/siraz_baligi
7. URL 2, 2015, <http://fishbase.org/summary/SpeciesSummary.php?ID=54810>
8. URL 3, 2015, <http://www.fishbase.org/summary/SpeciesSummary.php?id=4482>
9. Geldiay, R., Balık, S., 1999. Türkiye Tatlısu Balıkları (ders kitabı) III. Baskı, Ege Üniversitesi Basımevi, Bornova, İzmir, 532 s.
10. Anonim, 1999. Su Ürünleri tanıma el kitabı. T. C. Tarım ve Köy işleri Bakanlığı, Koruma ve Kontrol Genel Müdürlüğü, Ankara, 328 s.
11. Polat, N., Uğurlu, S., 2011. Samsun İli Tatlı Su Balık Faunası, İlk adım Belediyesi Kültür ve Sosyal İşler Müdürlüğü, Kültür- Sanat Yayınları: 2, 272 s.
12. Birecikligil, S., Çiçek, E., 2011. Gaziantep ili sınırları içindeki Fırat ve Asi havzası akarsuları balık faunası. Nevşehir Üniversitesi, Fen Edebiyat Fakültesi, Biyoloji Bilimleri araştırma Dergisi 4, (2), 29-34.
13. Berg, L. S., 1964. Freshwater Fishes of the U.S.S.R. and Adjacent Countries, Vol. II, Fourth editionim provedand augmented, Israel Program for Scientific Translations Jerusalem, 496 s.